

В той же час динаміка конкурентоспроможності підприємства відносно самого себе має більшу цінність з погляду управління, оскільки дозволяє надати оцінку зміни конкурентного потенціалу підприємства та динаміку ефективності окремих складових внутрішнього середовища щодо трансформації вхідних ресурсів у конкурентоспроможні ринкові пропозиції на виході.

Діагностування як метод використовують у наступних випадках:

- як метод управління, який можна використовувати в будь-якій організації, менеджерами, розміщеними на різних рівнях для причинного дослідження тих чи інших процесів у компанії;

- як початковий етап у будь-яких організаційних або управлінських змінах (реструктуризація, реінжиніринг управлінської діяльності, юридична реорганізація тощо) [2];

- основою стратегії організації, а також дослідження ринку, оцінки впливу на навколишнє середовище, національної стратегії та стратегії сектору.

Діагностування є дослідженням організації та її компонентів за допомогою специфічних інструментів з метою виявлення основних причин невдач і сильних сторін, а також розробка на цій основі рекомендацій, орієнтованих на усунення слабких сторін/ посилення сильних сторін [1].

Діагностичне дослідження, що виникає в результаті діагностики є елементом управлінської діяльності – спільним продуктом між емпіричним, поспішним управлінням, орієнтованим на "бачення і здійснення" і науковим менеджментом, орієнтованим на "передбачення і запобігання", в якому управлінські рішення базуються на аналізі сильних і слабких сторін.

Список використаних джерел:

1. Jones, E. & Sloman, J. 2011. Economics and the Business Environment, 3rd Edition. Harlow, GBR: Pearson Education Limited.
2. Ivanova, A.E., Mackaev, M.M., Platonova, K.T., Elagina, V.N. 2017. Theoretical Basis for Composition of Economic Strategy for Industry Development. European Research Studies Journal, 20(1), 246-256.

Воробей В. Ю.
Студентка 4 р. н., НаУКМА

АНАЛІЗ ВПЛИВУ МІСЦЯ БІРЖОВИХ ТОРГІВ НА РОЗМІР ВИПЛАЧЕНИХ КОМПАНІЄЮ ДИВІДЕНДІВ

Що впливає на компанії, коли вони виплачують дивіденди чи ні? Існує безліч факторів, які здійснюють вплив на прийняття такого рішення. Фондовий ринок в Україні явище непопулярне, у зв'язку з низкою факторів: низький фінансовий розвиток країни, недостатність інвестиційних ресурсів як на фондовому ринку, так і в національній економіці, низька якість корпоративного управління, яка включає культуру управління, методи роботи керівників компаній, проблеми з доступом до інформації і т. д. [1]. Все це впливає на

неефективну роботу фондового ринку в Україні. Попри це, існують компанії, які котируються на українських біржах.

Основне питання полягає в тому чи впливає місце біржових торгів на розмір виплачених компанією дивідендів. По причині того, що фондовий ринок в Україні працює не так ефективно як закордоном, не є на стільки популярним, корпоративне управління на іноземних біржових ринках на багато краще, можна зробити припущення, що місце торгів здійснює свій вплив. Цей вплив полягає у тому, що саме котируючись на іноземних біржах, які мають чудові характеристики, фірма буде виплачувати дивіденди своїм акціонерам або ж вони будуть значно більшими, аніж ті, що виплачуватимуться фірмами, які котируються на українських біржах.

За допомогою економетричної моделі Tobit regression я спробую дізнатися, чи місце біржових торгів фірми впливає на розмір виплачених компанією дивідендів. Залежною змінною Y виступає сума виплачених компанією дивідендів, якщо ж компанія їх не платить $Y=0$. Цю модель я обрала, тому що Y (залежна змінна) не може бути від'ємною, як і дивіденди, виплачені компанією. Головна незалежна змінна – місце торгів в Україні чи закордоном. Інші незалежні змінні: Market Capitalization, EPS – прибуток на акцію, Debt-Equity Ratio – коефіцієнт фінансового левериджу або ж співвідношення позикового до власного капіталу, Market Price to Book Value Ratio – коефіцієнт ціни до балансової вартості [2], [3].

Дані були взяті за 2019 рік. Загалом, це 59 компаній. 40 торгуються в Україні з них 19 виплатили дивіденди, 19 закордоном і з них 5 виплатили дивіденди. Загальна сума виплачених дивідендів складає 458 462 145,7 доларів.

Таблиця 1. Таблиця розподілу компаній за країнами та за фактом виплати дивідендів

Місце торгівлі \ Виплата дивідендів	Місце торгівлі		
	Україна	Закордон	Всього
Так	19	5	24
Ні	21	14	35
Всього	40	19	59

Серед українських бірж присутні PFTS та Українська біржа. А серед іноземних – Варшавська, Лондонська та біржа Торонто.

Всі 59 компаній перелічувати буде занадто, але я виокремила компанії, які мають найбільшу капіталізацію станом на 2019 рік серед інших – це понад 100 млн доларів. Тож серед компаній, які котируються в Україні – це Raiffeisen Bank Aval, Kernel, Motor Sich, Ukrnafta, ArcelorMittal та Турбоатом. Серед компаній, які торгують акціями закордоном лідерами за капіталізацією є: Ovostar Union, полтавський гірничо-збагачувальний комбінат Ferretхро, аграрна компанія ІМК, агроіндустріальний холдинг МХП (котирується на українській та варшавській біржах) та агропромхолдинг Астарта-Київ.

Тож, переходячи до результатів дослідження, зупинимося на трьох таблицях. В таблиці 2 забрані результати значень коефіцієнтів по змінним. Значимим коефіцієнтом в моделі є Market Capitalization, та збільшення цього показника має позитивний вплив на виплату дивідендів.

Таблиця 2. **Coefficient of the Tobit regression**

	Estimate	Std. error	t value	Pr(> t)
(Intercept)	-16,228	7,89072	-2,0565	0,03973
MarketCap	0,1006	0,0098	10,2653	1,01E-24
EPS	-0,135	0,16001	-0,8445	0,39839
Debt.EqRatio	-0,011	0,2313	-0,0506	0,95963
MarkPrtoBookVal	-8,161	10,4734	-0,7793	0,43583
Ukraine	2,681	7,4542	0,35969	0,71908
logSigma	2,979	0,14476	20,5821	3,97E-94

В таблиці 3 наведені результати marginal effect on probability, що дивіденди не будуть виплачені, тобто $Y=0$. Можемо сказати наступне: якщо місце торгів Україна, ймовірність зменшується на 3,7%.

Таблиця 3. **Marginal effect on probability that dividends won't be paid**

	ME on probability
MarketCap	-0,001392187
EPS	0,001869611
Debt.EqRatio	0,000161984
MarkPrtoBookVal	0,112922221
Ukraine	-0,037097297

В таблиці 4 наведені результати від marginal effect on level. Market Capitalization значимий з ймовірністю 93,3%. Зі збільшенням цього показника на 1 млн доларів, виплата дивідендів зростає на 27,7 тисяч доларів.

Таблиця 4. **Marginal effect on level of dividend payment**

	Marg. Eff	Std. Error	t value	Pr(> t)
MarketCap	0,02776	0,014886	1,8649	0,06784
EPS	-0,03728	0,049376	-0,7550	0,45363
Debt.EqRatio	-0,00323	0,064094	-0,0504	0,96000
MarkPrtoBookVal	-2,25172	1,833322	-1,2282	0,22490
Ukraine	0,73974	2,087990	0,3543	0,72456

Проведене мною дослідження показало, що місце біржових торгів не впливає на розмір виплачених компанією дивідендів. На даному етапі дослідження можна сказати, що лише Market Capitalization має значимий вплив на розмір виплачених дивідендів. Тобто, моя теорія про те, що компанії, які торгують акціями закордоном виплачують більші дивіденди, ніж ті, що торгують в Україні не підтвердилася.

Список використаних джерел:

1. Третякова О. В., Харабара В. М., Грешко Р. І. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2020/20.pdf
2. Odah, M. H., Bahr Kadhim, M. & Sadig Mohommed Bager Tobit Regression Model to Determine the Dividend Yield in Iraq: 3rd Central & Eastern European LUMEN International Conference New Approaches in Social and Humanistic Sciences | CEE NASHS 3rd edition, 8-10 June 2017, Chisinau, Moldova/ URL: https://www.researchgate.net/publication/323857678_Tobit_Regression_Model_to_Determine_the_Dividend_Yield_in_Iraq
3. Nida ABDİOĞLU On the determinants of corporate dividend policy: a tobit model approach. URL: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/203613>

Воробйов К. І., Босий А. С.
Студенти 2 р.н., НаУКМА

РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

Згідно з Глобальним рейтингом прийняття криптовалют, складеним компанією Chainalysis за обсягом операцій з криптовалютою і активністю користувачів Україна займає перше місце в світі. При цьому в Україні вже не раз намагалися ввести законодавчу базу для криптовалют і технології блокчейн, але криптоіндустрія у відриві від державного регулювання існує з 2013 року.

Зараз Україна стала на крок ближче до легалізації криптовалют, адже зареєстровано профільний законопроект №3637 "Про віртуальні активи", який надасть правовий статус віртуальним активам з точки зору українського законодавства. Визнання на державному рівні технології блокчейн і одного з продуктів її реалізації — криптовалюти, можуть суттєво трансформувати українську економіку та сприяти побудові цифрової держави. Законопроектом "Про віртуальні активи" пропонується встановити:

- правовий статус віртуальних активів як нематеріальне благо;
- розподіл віртуальних активів на забезпечені та незабезпечені;
- умови набуття, переходу та обсяг прав на віртуальні активи;
- обмеження щодо укладання правочинів з відчуження віртуальних активів;
- права та обов'язки учасників ринку віртуальних активів;
- основні принципи державної політики у сфері віртуальних активів, в тому числі регулювання та контроль.

Законопроектом вносяться відповідні зміни до Цивільного кодексу України та законів України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності».

Державній реєстрації підлягатимуть постачальники послуг віртуальних активів, які працюють з фіатними грошима, при цьому регулятором ринку